

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 87/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Bc. J. S., L., zastúpeného advokátkou JUDr. D. M., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice I v konaní vedenom pod ČVS: ORP-100/OEK-K1-2004, postupom Okresnej prokuratúry Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 319/04, postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tp 662/2005 a postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 16/05 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Bc. J. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. októbra 2010 doručená sťažnosť Ing. Bc. J. S., L. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice I (ďalej len „okresné riaditeľstvo PZ“) v konaní vedenom pod ČVS: ORP-100/OEK-K1-2004, postupom Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 319/04, postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tp 662/2005 a postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 16/05.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že uznesením okresného riaditeľstva PZ ČVS: ORP-100/OEK-K1-2004 z 27. decembra 2004 bolo začaté trestné stíhanie sťažovateľa pre trestný čin poškodzovania veriteľa v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 k § 256 ods. 2 písm. b) a ods. 5 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov platného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“).

Sťažovateľ toto uznesenie v zákonnej lehote napadol sťažnosťou, keďže „v tomto uznesení resp. v písomnostiach, ktoré mali nasledovať po jeho vydaní, absentuje poučenie o nutnej obhajobe sťažovateľa v zmysle náležitostí vyžadovaných pre platný právny úkon podľa § 34 obč. zák. V danom prípade nebola dodržaná zákonom predpísaná forma - chýbal adresát oznámenia , oznamovateľ vrátane datovania a podpísania predmetného oznámenia (zo strany vyšetrovateľa PZ). Oznámenie o povinnosti nutnej obhajoby, ktoré nasledovalo až za podpisom vyšetrovateľa nie je možné považovať za právny úkon adresovaný konkrétnej osobe, v danom prípade sťažovateľovi.“.

Okresný súd následne opatrením sp. zn. 3 Tp 662/2005 z 31. marca 2005 ustanovil sťažovateľovi obhajcu z radov advokátov, „pričom pred vydaním tohto opatrenia súd porušil právo sťažovateľa na obhajobu v rozpore s čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd tým, že si nepreveril, či bol sťažovateľ zo strany konajúceho vyšetrovateľa náležite poučený o možnosti zvoliť si obhajcu a vydal predmetné opatrenie bez toho, aby bola sťažovateľovi poskytnutá primeraná lehota na zvolenie si svojho obhajcu. O tomto opatrení sťažovateľ zo strany OS Košice 1 ani zo strany vyšetrovateľa OR PZ Košice 1 nebol žiadnym spôsobom ku dnešnému dňu upovedomený. O existencii takého opatrenia sa sťažovateľ dozvedel až sprostredkované a to z písomnosti Úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 16/05 zo dňa 18.12.2009 (5 rokov od začatia trestného stíhania) a to ako odpoveď na jeho sťažnosť na porušenie práva na obhajobu postupom OR PZ Košice 1.“.

Podľa názoru sťažovateľa sa úrad špeciálnej prokuratúry „s námietkou sťažovateľa žiadnym právne relevantným spôsobom v súlade s Listinou základných práv a slobôd nevysporiadal, naopak nezákonný postup vyšetrovateľa OR PZ Košice 1 označil za zákonný. Týmto ÚŠP GP SR postupoval v rozpore s požiadavkou dodržania zákonnosti v trestnom procese a toto pochybenie vyšetrovateľa do dnešného dňa neodstránil. Poverenému vyšetrovateľovi dával aj naďalej záväzné pokyny na postup v predmetnom konaní čím pokračoval v porušovaní práva sťažovateľa na obhajobu a kontradiktórnosť konania. Sťažovateľ zastáva právny názor, že týmto postupom došlo k diskriminácii jeho osoby v postavení obvineného porušením proklamovaného práva rovnosti strán v trestnom konaní - čl. 12 ods. 1 Ústavy SR.“.

Sťažovateľ „využil svoje právo a oznámením na miestne i vecne príslušnej dozorujúcej prokuratúre sa uchádzal o zjednanie nápravy. Keď sa tak nestalo podal podnet na preskúmanie postupu dozorujúceho prokurátora na GP. Generálny prokurátor SR v konaní VII/2 Gv 16/2005 -103 (z neznámych dôvodov totožné označenom ako konanie na dozorujúcej prokuratúre) podnet sťažovateľa zo dňa 15.3.2010 listom zo dňa 6.7.2010, doručenom sťažovateľovi dňa 2.8.2010 vôbec nevyhodnotil, nezaoberal sa namietaným porušením práva o obhajobu sťažovateľa a bezdôvodne sa stotožnil s nezákonným postupom vyšetrovateľa OR PZ Košice a dozorových prokurátorov v namietanej veci, tým že označil

tento postup za zákonný. Uviedol, že pripojené oznámenie za uznesenie o vznesení obvinenia bolo v súlade so zákonom a neboli porušené práva obvineného.“.

Za porušenie základného práva na spravodlivý proces považuje sťažovateľ tiež skutočnosť, že list Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. VII/2 Gv 16/05-103 zo 6. júla 2010, ktorým bol vybavený jeho podnet, mu bol zaslaný „*pod tým istým číslom ako je vedené konanie na ÚŠP GP SR*“.

Sťažovateľ v ďalšom odôvodnení svojej sťažnosti opätovne poukázal najmä na formálne nedostatky uznesenia okresného riaditeľstva PZ ČVS: ORP-100/OEK-K1-2004 z 27. decembra 2004, z ktorého „*nie je možné určiť, komu text oznámenia vyšetrovateľa z OR PZ Košice 1 zo dňa 27.12.2004 bol adresovaný, ani kto ho podpísal*“.

V závere sťažovateľ prezentoval názor, že „*v priebehu vyššie označených konaní došlo: a) k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý proces zakotveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, b) práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 3 medzinárodného Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, c) práva na obhajobu daného čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, d) práva na rovnosť v právach zaručeného čl. 12 ods. 1 Ústavy SR, a to tým, že mu nebol daný primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby; obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu.*“ .

V tejto súvislosti mal postup označených orgánov „*za následok vznik priesťahov v konaní a tým porušenie základného práva a slobody sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zakotveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR*“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol o porušení jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 40 ods. 3 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) dohovoru postupom okresného riaditeľstva PZ v konaní vedenom pod ČVS: ORP-100/OEK-K1-2004, postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 319/04, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tp 662/2005 a postupom úradu špeciálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 16/05.

Vo vzťahu k uvedenému postupu okresného riaditeľstva PZ a okresného súdu sťažovateľ žiada rozhodnúť aj o porušení jeho základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ napokon navrhol ústavnému súdu, aby prikázal okresnému riaditeľstvu PZ „*náležite poučiť sťažovateľa o jeho práve na obhajobu*“, zrušil nálezom „*Opatrenia OS Košice 1 sp. zn. 3 Tp 662/2005 zo dňa 31.3.2005 a zo dňa 13.6.2006*“ a priznal mu finančné zadost'učinenie v sume 15 000 € a trovy právneho zastúpenia v sume 303,14 €, na úhradu ktorých by mal zaviazat' okresný súd.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ svoje námietky týkajúce sa porušenia označených práv postupom všetkých v sťažnosti uvedených orgánov činných v trestnom konaní odvodzuje

zo skutočnosti, že podľa jeho názoru pri začatí trestného stíhania nebol náležitým spôsobom poučený o okolnostiach nutnej obhajoby a o možnosti zvoliť si obhajcu.

Ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné konštatovať, že sťažnosť je v celom svojom obsahu nekonzistentná, opísaný skutkový stav je neúplný, a tým aj právne dôvody, o ktoré sťažovateľ opiera svoje námietky porušenia práv postupom označených orgánov, nie sú náležite preskúmateľné. Pozornosti ústavného súdu v tejto súvislosti neušlo, že sťažovateľ sa opomenul zmieniť o oprave náležitostí pôvodného uznesenia okresného riaditeľstva PZ ČVS: ORP-100/OEK-K1-2004 z 27. decembra 2004, pričom z oznámenia úradu špeciálnej prokuratúry č. VII Gv 16/05-80 z 18. decembra 2009 (ktoré tvorí prílohu sťažnosti) vyplýva, že ďalším uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva PZ z 12. januára 2005 *„bola realizovaná oprava konkretizovaných častí uznesenia vyšetrovateľa zo dňa 27. 12. 2004“*. Rovnako v sťažnosti absentuje zmienka o postupe a rozhodnutiach okresnej prokuratúry v tejto veci a žiadne z jej rozhodnutí nie je ani v prílohách k sťažnosti, i keď sťažovateľ napáda aj jej postup. Sťažovateľ napáda tiež postup okresného súdu a v petite sťažnosti žiada zrušiť jeho rozhodnutia (opatrenia) sp. zn. 3 Tp 662/2005 z 31. marca 2005 a 13. júna 2006, pričom ani jedno z týchto opatrení nepriložil k sťažnosti.

Ústavný súd berúc do úvahy právne zastúpenie sťažovateľa v konaní kvalifikovaným právnym zástupcom – advokátkou, na odstránenie týchto nedostatkov sťažovateľa nevyzýval, avšak konštatuje, že sťažnosť bolo možné z týchto dôvodov odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde už pri jej predbežnom prerokovaní pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Ústavný súd napriek tomu posúdil odôvodnenosť namietaného porušenia sťažovateľom označených práv v intenciách celého obsahu sťažnosti a jej príloh.

Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu

nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (m. m. napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (m. m. I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie sťažovateľových práv súvisiacich s jeho právom na obhajobu [čl. 40 ods. 3 listiny a čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru], ktoré sťažovateľ namieta proti postupu všetkých označených orgánov činných v trestnom konaní, ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia, ak k nim skutočne došlo. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania.

Aj v tejto veci zastáva ústavný súd názor, že sťažovateľ mal a má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie súdmi oprávnenými konať v jeho trestnej veci. Za daných okolností nie je dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze prebiehajúceho trestného konania v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov, prípadne iných orgánov činných v trestnom konaní. Sťažnosť preto ústavný súd v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 404/08, III. ÚS 98/2010).

2. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom všetkých ním označených štátnych orgánov,

pričom dôvodom tejto námietky je podľa sťažovateľa nedodržanie podmienok spravodlivého procesu vyplývajúcich z uvedených článkov ústavy a dohovoru.

Pokiaľ ide o posúdenie uvedenej námietky vo vzťahu k uzneseniu okresného riaditeľstva PZ ČVS: ORP-100/OEL-K1-2004 z 27. decembra 2004, proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal 11. januára 2005 sťažnosť, o ktorej rozhodol prokurátor okresnej prokuratúry uznesením sp. zn. 2 Pv 319/04 z 24. augusta 2005 tak, že ju ako nedôvodnú zamietol. Rovnako bol sťažovateľ oprávnený požiadať o preskúmanie postupu a uznesenia okresnej prokuratúry podnetom podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, pričom o tomto podnete bola oprávnená rozhodnúť príslušná krajská prokuratúra. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal v oboch prípadoch k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, preto ústavný súd z tohto dôvodu a na základe uvedeného princípu subsidiarity aj v tejto časti sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Vo vzťahu k napadnutému postupu ostatných sťažovateľom označených orgánov (okresný súd, úrad špeciálnej prokuratúry) sťažovateľ námietky porušenia práva na spravodlivý proces žiadnym (zrozumiteľným a dostatočne určitým) spôsobom neodôvodnil, preto ústavný súd v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhol vysloviť aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to vo vzťahu k postupu okresného riaditeľstva PZ a okresného súdu. Tento svoj návrh však sťažovateľ okrem tvrdenia, „*že k zbytočným prietahom došlo v dôsledku nezákonného postupu označených orgánov*“, žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnil. Navyše, z príloh sťažnosti ani v jednom prípade nevyplýva, že by pri využití účinných prostriedkov nápravy voči sťažnosťou napadnutým postupom a rozhodnutiam sťažovateľ namietal existenciu zbytočných prietáhov v konaní. Sťažnosť bolo preto aj vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa potrebné posúdiť ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej sa jeho aplikácia v individuálnych sťažnostiach viaže na vyslovenie porušenia osobitne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa

(ide teda o sprievodný účinok porušenia základného práva alebo slobody). Zásady vyjadrené v uvedenom článku ústavy vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv človeka a majú univerzálny charakter. Patria k ústavným direktívam adresovaným predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov (II. ÚS 123/02, IV. Ú 150/03). Z toho vyplýva, že (odhliadnuc od absencie zmysluplného odôvodnenia aj v tomto prípade) sťažnosť je v rozsahu namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 ústavy zjavne neopodstatnená.

Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa vrátane posudzovania len okrajovo súvisiaceho oznámenia generálnej prokuratúry č. VII/2 Gv 16/05-103 zo 6. júla 2010, ktoré sťažovateľ priložil k sťažnosti, a ktorým bolo jeho trestné oznámenie odmietnuté ako nedôvodný podnet.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2011